

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОРГАН НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА
СЕДМИЧНИК ЗА РЕЛИГИОЗНА И ЦЪРКОВНО-ОБЩЕСТВЕНА ПРОСВЕТА

С Л О В О

НА НЕГОВО СВЕТЕИШЕСТВО БЪЛГАРСКИЯ ПАТРИАРХ КИРИЛ, ПРОИЗНЕСЕНО В СЕМИНАРСКИЯ ХРАМ НА 8 МАРТ 1956 ГОДИНА (ПО СТЕНОГРАМА НА МЕТОДИ ПОПДИМИТРОВ ГРИГОРОВ, УЧЕНИК ОТ IV-И КЛАС В СОФИЙСКАТА ДУХОВНА СЕМИНАРИЯ)

Ваше Преосвещенство, драги отци, уважаеми господа учители, драги ученици,

Св. Синод на нашата родна църква, който всякога има извънредна грижа за Духовната семинария и следи нейния живот, радвайки се на нейния напредък, сега счете за свой дълг, въпреки зимното време, да направи посещение на семинарията, за да ви преподаде своето отеческо и архипастирско благословение за още по-добри успехи във вашите трудове.

Св. Синод е доволен от постигнатите досега резултати в семинарията и намира, че ръководството ѝ полага добри старания, учителите залагат с добра съвест да изпълняват своя дълг, а учениците постигат добри успехи. Това не може да не радва Св. Синод и да не внушава все по-големи надежди относно възможностите за нов напредък, за още по-пълнен успех в учебната и възпитателна работа, която се провежда. Наистина работата на ръководството на семинарията, възглавявано от Преосвещения ректор, и на господа учителите не е никак лека. Знае се, че да бъде правилно ръководено едно затворено учебно заведение, всякога е било доста трудно и е изисквало извънредни усилия. Но съдейки по постигнатите резултати, можем да сметем, че положеният труд е дал благ плод и че усърдието, което ръководството на училището, отците и господа преподавателите са показали чрез постигнатите успехи, е добра награда за самите тях.

Но, драги ученици, постигнатият успех всякога трябва да ви насърчава към по-голямо усърдие за умножаване на успехите. Ние не можем да кажем, че това, което вие сте постигнали, е достатъчно. Има още много да се желае и то ще се постигне с труд от ваша страна. Преди всичко вие трябва с голямо внимание да се отнасяте към това, което ние очакваме от учебното заведение и следователно от вас. Очакваме да бъдате подготвени бъдещи служители на св. ни Църква, а за това ви звание — служители на св. Олтар — са потребни много качества; даже и когато ги имаме като Божи дар, ще трябва да се усъвършенствуват. Потребни са много познания, които вие следва да придобие тук, защото това е най-доброто време във вашия живот, когато ще можете старателно да събирате познания, с които, като се обогатите, ще можете във вашето бъдеще слу-

жение да бъдете активни, да бъдете в състояние да изпълните дълга си. Следователно не пропускайте времето си. Ако човек знае колко струва един час от времето, той никога не би се отнесъл лекомислено към своите жизнени задачи, не би се отнесъл лекомислено към тяхното значение. В един час човек може да научи много неща, а може и да го пропилее. Има мнозина млади хора, които пропиляват не един час, а много часове, години пропиляват. В един час в света стават много и много събития. Един час има извънредно голямо значение за човечеството. В един час се извършват много открития, полага се извънреден труд за общото материално и духовно благосъстояние на човечеството. Един час може да играе и играе голяма роля в живота на човечеството, а също така и в живота на едно учебно заведение. Тук в един час може много работи да се свършат. Зависи от това, каква организация на работата се дава и как се използва общо времето. А един час има голямо значение за всекиго от вас по отделно. Добре използван, този час може да бъде много полезен, защото животът на човека се състои от часове. Който свикне да пропилява часове, ще пропилее дни, месеци и години. Поради това, като знаете колко е ценно времето на човека, не пропускайте сега нито един час да мине пропилян. Така вие постепенно ще придобивате все повече и повече знания, преди всичко знания, които ще бъдат потребни за вашия бъдещ живот.

Но едновременно със знанията вие ще трябва да придобивате и добродетели. Придобивайте с усърдие добри навици, за да бъдете благовъзпитани хора и сега и в бъдеще. Добрите навици се добиват много леко, когато човек си наложи строга дисциплина; когато от младини рече, че няма да създава лоши отношения с никого и никога няма никого да наскърби; когато твърдо поиска да се съобразява в живота си с високи морални начала. А ние, които проповядваме словото Божие и знаем възвишеното и божествено учение на нашия Спасител Господ Исус Христос, има какви начала да следваме — евангелските начала — за да достигнем по-голяма ценност на нашия живот и да придобием и добродетели, които ще ни укрепват, и навици, които ще ни правят годни за живота и ще ни поставят в правилни и добри отношения с хората, а с ог-

лед на вашето бъдеще служение ще ви правят годни да бъдете духовни възпитатели, духовни ръководители на българския народ.

И така, трудете се, драги ученици, усърдно! Ето сега иде пролет. Ще се оживи природата. Тук е много хубаво. Вие ще имате възможност и на открито да четете. Радвайте се на красотата на природата, но не пропускайте времето, за да придобивате знания, да укрепвате в добродетели и да усвоявате също и добри навици на благо-възпитани младежи. Св. Синод ви желае това от все сърце и ви благославя отечески да го постигнете с Божия помощ.

Св. Синод посещава Духовната семинария с убеждението, че впечатленията, които и тоя път ще придобие от общия ѝ живот, ще бъдат за обща утеха и ще усилят вярата ни, че грижите, които се полагат, са напълно оправдани.

Духовната семинария и тоя път е почетена с гостуването на Председателя на Комитета при Министерския съвет по въпросите на Българската православна църква господин Михаил Кючюков. Господин Председателят на Комитета има близко отношение към живота на Църквата и цялата дейност на Св. Синод, улеснявайки изобщо живота на Църквата в нейната духовна област. С това посещение, което прави на Духовната семинария, той изразява доброто си чувство към това учебно заведение, което се усилива и от обстоятелството, че тук добре се работи както в усвояването на нужните богословски знания и на християнски добродетели, така и в усвояване и укрепване на здравето чувство на любов към родината.

Българската църква всякога е била родолюбива църква. Тя всякога е живяла с нуждите на българския народ, не се е деляла от него, и в това се е състояла нейната морална сила. Било е време, когато Българската църква чрез своите служители, макар да не е имало свобода, е во-

дила духовно и патриотично българския народ. В нейното лоно израснаха забележителни изтъкнати служители на народа, някои от които пожертвуваха живота си за нашето духовно и политическо освобождение. И след Освобождението Българската църква се е трудила и се труди да бъде в добрите традиции на своето минало. Затова служителите на Църквата и днес залагат да не се делят от народа, когато последният прави усилия да преустрои живота си върху нови начала на обществена справедливост за по-голямо общо благополучие. Ето тия задачи на родолюбиве Българската църква поставя пред вас. Вие трябва да се подготвяте за тях, та утре, когато Бог ви призове на отговорно църковно служение, да ги изпълните като добри българи.

Ние искаме да уверим господина Председателя на Комитета при Министерския съвет по въпросите на Българската православна църква, че тук в това духовно учебно заведение, тъй скъпо на св. ни Църква, със старание и добро съзнание се култивира истинско и просветено в съвременните тенденции на живота родолюбие.

И така, драги ученици, със знание, което е сила, с добродетелност, която е още по-голяма сила, и с родолюбие, което е една извънредна сила за общуване с народа, вие ще можете да израснете като добри синове на св. ни Църква и на скъпата ни родина. Бъдете годни за достойно църковно народно служение в бъдеще. Така Духовната семинария ще изпълни своето предназначение, целите ѝ ще се постигнат. А тия, които се трудят за вас тук, ще имат голяма надежда, голямо удовлетворение и утеха ще има и Св. Синод на Българската църква, който, ще повтори, се отнася с грижа и с големи надежди към Духовната семинария.

Нека Бог всички да ви благослови за по-голяма радост и утеха на Църква и народ. Амин!

Светото православие

От Изток дойде светлината! Там се роди, там събщи Своето божествено учение и там извърши Своя спасителен подвиг Господ Исус Христос. Там апостолите изложиха благовестието в книги и наченаха проповедта на Царството, която завладя целия свят. И първом във формите на източната мисъл и мистика и на източното благочестие биде изразено божественото съдържание на тази проповед. И първите и най-тънки изтълкуватели на догматите на Църквата бяха източните отци и учители. Те именно, през времето на големите догматически спорове от IV в. нататък, започнаха да наричат **правилното** учение на Вселенската църква — за разлика от ересите и заблудите — „православие“, „ортодоксия“. Самосъзнанието на Източната част на Църквата като „православие“, като „ортодоксия“ особено ясно блесна след времето на мъчителните спорове през епохата на вселенските събори. Към средата на VIII в. св. Иоан Дамаскин изложи вече в стройна богословска система православно-

учение, а Църквата, тържествувайки над своите врагове, в 843 г. в знак на своята крайна победа над еретическите заблуди определи I-та неделя от Великия пост като „празник на православието“. Към това време се оформи вече и цялата система на богослужебните чинове и обреди на Източната църква. А тъй като в тях е въплотено и изразено в слово и символи и цялото учение на Църквата, то за вярващия народ правилното учение на Църквата се изявява и в православно богослужение: той си мисли и изживява своята вяра преди всичко като правилно прославяне на Бога в храмовете, църковните молитвословия и песнословия, и на второ място — като правилно Негово прославяне в дела на жива, жертвена любов към ближния.

Тази вяра се внедри някога в съзнанието на целия български народ чрез богомъдрите наши първоучители Кирила и Методия и техните ученици. Оттук тя премина и във всички останали славянски народи. Чрез нея те утвърдиха свое-

то историческо битие, за да бъдат днес най-вече носители на знамето на православната вяра.

Така се оформи православие в историята. Но какво представлява то по своята същина?

Православие то най-общо може да се характеризира като постоянен **благодатен живот** на вярващите в Христа и като жива **жертвена любов** към ближните. **Православие не е мислимо и възможно извън Църквата.** Тя е богочовешки организъм, мистическо тяло Христово, на което Глава е Христос, сърце и душа — Св. Дух, а членове — всички истински вярващи разумни твари, като започнем от св. Богоматер, ангелските чинове, светиите и преподобните и свършим с обикновените човеци, чудесно изцеравяни от раните на греха със силата на християнските таинства. Оттук следва принципът на взаимната благодатна любов на всички в Христа или принципът на **съборното единство** на вярващите. Съгласно този принцип, религиозният живот на православните християни се изгражда не толкова върху основата на авторитета, властта и дисциплината, или на безграничната индивидуална свобода; той се ражда и се разцъфтява предимно в благодатта на всеобщата и всеотдайна взаимна любов на вярващите в Христа, на тяхното свободно съборно мистическо единение в Бога. Това начало се разкрива в православие — за разлика от другите християнски изповедания — във всички области на религиозната и църковна дейност. В разрешаването на всички вълнуващи въпроси по вярата или дисциплината — под невидимото ръководство на Св. Дух и при съответната компетентност — са активни, свободно и творчески дейни всички членове на Църквата. При извършване на православното богослужение в молитвен ентузиазъм вземат живо, спонтанно участие всички; в него диша — в размаха на свободната мистическа устременост — цялото тяло на Църквата. Даже при разрешаването на чисто организационно-управителните дела на Църквата имат своето място и своето свободно творческо действие всички членове на църковния организъм. Това единно и съборно действие на православните християни исторически е било и си остава **най-важното условие**, щото в православие да се пази и до днес — както признават и

големи западни богослови — първоначалната християнска вяра в чистота, пълнота и богатство, древната апостолска църковна организация — в точност и неизменност или, с други думи, в него да се съхранява истинската и най-дълбока същност на християнската религия.

Дълбокият религиозно мистически и благодатен характер на православното християнство намира своя жив израз в постоянното и **смирено съзнание** на вярващия за собствената му греховност, в **аскетическата напрегнатост** за възвисяване и преобразяване на нашето несвършено емпирическо битие, в постоянната **духовна насоченост** към отвъдното, светото, божественото, в **съсредоточеното съзерцание** на Бога, в живата и конкретна **любов към Христа** и в себежертвено то служение **на ближния**. Тези основни белези на православната християнска религиозност имат свойството да разширяват до безкрайност духовно личността на православния християнин. Те я свързват чрез невидими връзки с целия негов народ и с цялото човечество. Те просветляват неговото съзнание със силно чувство на **взаимна солидарност** и на всеобща и всецяла **нравствена отговорност**. Те подтикват вярващия винаги да се стреми към Божия храм, където той намира неизчерпаем извор на благодатни сили, на радост и на щастие. В постоянното си **църковничество**, в богослужебния си живот, в **напрегнатите молитви** към Христа за всички и за целия свят и в **евхаристичното общение** православният християнин влива своите сили в общото религиозно дело за **съвместно и съборно спасение** на всички люде в Бога. Неговите религиозни възжеления се увенчават в идеала за настъпването на **царството Божие**, на **вечния божествен Живот** и на пълното просветление и **преображение** на цялата твар в „новото небе“ и „новата земя“ (Откр. 20:1; 2 Петр. 3:13).

Тази свещена вяра е била знаме на нашия народ в неговия исторически път. Нея са изповядвали нашите отци, нея изповядваме и ние. Тя е най-ценното наше духовно съкровище. Да го пазим като зеницата на око то си!

Диакон Радко Поптодоров

Дверите на покаянието

Между кръга на светлите Рождественски празници, с тяхната ликуваща радост, и светлата четиридесетница на великия пост, изпълнена от дълбокия траур по Голготските страдания и смърт на Спасителя, св. Църква е поставила няколко седмици на подготовка към истинското великопостно покаяние, постене и молитвеност. Душата ни се въвежда постепенно в атмосферата на себевгълбяване, размисъл и все по-ясно съзнание за своите грехове. Тогава именно св. Църква все по-често ни поднася песнопението: „Покаяния отверзи ми двери, Жизнодавче“... в което дълбоко реалистично е изобразена вътрешната раздвоеност и спънатост на човека. Ду-

шата му бърза рано към светия храм на Господа, но телесният ѝ храм, обиталището на душата, е изпълнено със сквернота, затова тегне надалече от Божия дом. Човекът трагично преживява своята обвързаност от греха, трудно му е да очисти живота си чрез банята на покаянието и затова смирено моли Господа, Той да го научи да се покайва, да му даде сили да види и да осъди греховете си: да му отвори дверите на покаянието.

Нам е много добре позната картината, когато Господ Исус Христос Сам, според думите Му, стои и чука на вратата на душите и сърцата ни, като чака да Му отворим. Ако Му отворим, готъв

е да влезе, да пребъдва с нас и заедно с нас да вечеря (Откр. 3:20). А ето, че Църквата тук ни представя обратна картина: не вече Христос стои и чука пред дверите, а грешникът, човекът е дошъл пред дверите на покаянието и моли Животодавеца да му ги отвори и да го въведе вътре. Той е дошъл от криволичещите пътища на живота, от подмолите, от пропастите, от борбите в живота; дошъл е изпонаранен, отпаднал, смазан под бремето на греховете си и моли Господа да го въведе в същинското чистилице на покаянието, да облекчи товара му, да очисти душата му, да го научи на измиващите сквернотата сълзи на покаянието.

Но защо Църквата ни превежда през дверите, водещи към истинското покаяние?

Тя ни подготвя за минаване през тях и използване покаянието, защото на човека сам, без Божиата помощ, без отрезвителните и пробуждащи съвестта призови на Църквата, съвсем не е лесно да се възползува от покаянието. Нему не е лесно да види с духовните си очи, да осъзнае своята греховност и да потърси спасителното покаяние. И дори колкото е той по-греховен и следователно има по-голяма реална нужда от покаяние, толкова е по-замъглен, помрачен погледът на душата му и той рядко потърсва това сигурно лекарство. И обратно: колкото човек по-малко греша, толкова духовното му огледало е по-чисто и чувствително, отразява всяка нечистота и го прави смирен и готов за покаяние.

Ще рече, Църквата затуй ни подготвя за покаянието, затуй ни превежда през дверите към него, защото то самото е един подвиг, за чието извършване се иска духовно напрежение и истински усилия.

По своята същност покаянието е, преди всичко, отчитане, осъзнаване и осъждане своите грехове — пред себе си вътрешно, пред Бога и пред хората. То е, с други думи, чисто, честно и дълбоко съжаление, разкаяние заради тях. Но това още не е достатъчно, макар и то да е вече един подвиг. Необходимо е още решително отказване от по-нататъшно вършене на грехове, необходим е решителен обрат или преврат в самия живот, поемане съвсем други пътища от тях, които дотогава са следвани. А това е още по-голям подвиг. Защото ако осъзнаването изисква ясна и чиста мисъл, отказването от греховете изисква твърда и решителна воля, за да можем да противостоим и на вътрешните греховни влечения, и на външните изкушения, противодействия и внушения.

За да ни подготви, св. Църква ни сочи примера на такива каещи се грешници като Давида, станал образец на човек, който „знае беззаконието си и грехът му е всякога пред него“; на Захехя, който не само се отказва от дотогавашната си греховност, но и раздава половината от имота си и е готов за всяка неправда да въздаде четворно; на митаря, който не смее да погледне към небето, а само смирено се бие в гърдите и моли за прошка; на блудния син, който постепенно е отишъл в отдалечност от дома на Отца, но там, сред лишенията, сред глада, сред оскърблението и униженията на чуждата страна е дошъл на себе си и е поел обратния път, за да дойде

съкрушено да изповяда своето недостойнство пред Отца и да моли за прошка.

С подобни примери Църквата не само ни сочи общото в тях, еднаквата покаяност, разкаяност за греховете, но ни сочи и колко е покаянието конкретно, произтичащо от индивидуалността на човека, от конкретните житейски условия, в които е бил. Един е съгрешил като цар, властодржец, изкористил нечестно властта си, за да онеправдава, да отнима честта и достойнството на ближния си; друг е изкористил своето право да събира мита и данъци и също така се е обогатявал нечестно; трети е бил дързък към близките, неблагоприятен към тях за грижите им и неразумен при използване собствените си дарби и сили. Всеки е съгрешавал различно, затова и различна жертвеност и подвиг се изисква от всекиго, за да може да снесе от себе си бремето на греха. Различни са пътищата на отдалечаване от Бога чрез грехове, затова различни са и обратните пътища на връщане към Него в покаяние. Различни са те и по скоростта на изминаването им.

Понякога човек, в състояние на изстъпление, на излизане извън себе си, може в един миг да извърши съдбоносно престъпление; друг път, престъплението може да бъде плод на дълговременно обмисляне и планиране; при трети случай греховността може да е бавно натрупване грях след грях. Също така и идването в себе си може да бъде плод на мигновено сътресение, друг път може да е резултат на дълговременна подготовка, а при трети случай — то да е съвсем бавно, постепенно и едва забележимо опомняне и пробуждане.

Каквито и да са обаче пътищата на греха и пътищата на покаянието, едно е всякога общо за хората: че всички изминават по един или друг начин, в една или друга степен пътищата на греха и затова всички еднакво се нуждаят от изминаване пътищата на покаянието. Това е тъй не само затова, защото няма човек без грях, но и защото в съгрешаването, както и в себеизпразнянето няма дребулии, няма незначителни неща: всичко е важно и решително. Може човек да не е извършил убийство или прелюбодейство, кражба или лъжесвидетелство, грубо насилие или измама, но да е вършил постоянно незначителни наглед провинения и грехове, които не по-малко обременяват душата. Това е толкова по-опасно състояние, че в такива случаи човек е склонен фарисейски да се самоизмамва, да се възгордява със своята „безгрешност“ и така става пълен и безусловен роб на греха.

Разказва се, че при един старец — пустинник — дошли някога две жени за изповед. Едната считала себе си за голяма грешница. Тя в младостта си била изменила на мъжа си и постоянно се измъчвала заради своя грях. Другата пък, като живеела според закона, не знаела да е извършила някакъв особен грях и затова вътрешно била доволна от себе си, дори била склонна да се гордее пред своите познати и близки.

Старецът разпитал и двете жени за живота им. Едната със сълзи, в най-дълбоко разкаяние, признала пред него своя голям грях. Тя го считала толкова голям, че не очаквала за него про-

щение и била готова да понася големи изпитания за изкупуването му.

Другата пък казала, че не помни да е извършила някои особени грехове:

Старецът казал на първата:

— Иди ти и намери един голям камък, толкова голям, че едвам да го вдигнеш, и ми го донеси. . . А ти — казал той на втората — донеси ми и ти камъчета, колкото можеш да носиш, но все дребни да бъдат.

Жените отишли и изпълнили заповедта на стареца. Едната донесла един голям камък, а другата донесла една торба малки камъчета.

Старецът прегледал камъните и казал:

— Идете сега назад и занесете камъните всеки на мястото му, откъдето сте го взели, и когато ги оставите, елате при мене!

И жените тръгнали да изпълнят поръката на стареца. Първата лесно намерила мястото, откъдето била взела камъка, и го оставила тъй, както си бил, но другата никак не могла да си спомни от кое място какъв камък е взела, затова, без да изпълни поръката на стареца, тъй се и върнала при него с пълна торба.

— Видяхте ли? — казал старецът. — Същото нещо е и с греховете. Ти лесно си оставила големия и тежък камък на предишното му място, защото си помнила откъде си го взела. А ти — се обърнал той към втората жена — не си могла да върнеш камъните, защото не си помнила откъде си ги взела. Същото е и с греховете. Ти си помнела греха си, понасяла си за него укорите на хората и на съвестта си, смирявала си се, каяла си се за него. Знаейки болката от съгрешаването, ти си се пазила от други грехове, затова постепенно си се освобождавала от рани-

те на греха, които са подобни на трапчините в земята, когато извадим оттам камъни. А ти пък — казал на втората — като си правила малки грехове, гледала си лекомислено на тях, не си съзнавала опасността им, не си се каяла за тях и доволна от себе си си трупала все нови и нови подобни грехове. Така си привикнала да живееш в грехове и като си осъждала греховете на другите, все повече си затъвала в своите. А при това, раните, бръчките и гънките по душата, причинени от греховете, са подобни на незапълнените сега трапчинки на земята, от която взе камъчетата. Те я загрозяват, нараняват я, извърщават и обезобразяват я, замърсяват образа Божи в нея. Затова ти не по-малко се нуждаеш от покаяние и от съкрушаване, отколкото своята се-стра.

Творенията на светите отци и житията на светите изобилствуват с безброй подобни примери, в които е показана еднаквата потребност на всички от покаяние. Най-добре това виждаме при проповедта на св. Иона Предтеча, която беше именно покаяна проповед. Иоан проповядващ, казвайки: „Покайте се, защото се приближи Царството небесно!“

Така, влезлият през вратите към покаянието, ако вътрешно — сърдечно и външно, в моралното си поведение, добре използва избялващата къпалня на покаянието, ще бъде подготвен за Царството небесно. Защото покаянието е истинска врата към Царството небесно. Затова и пред проповедта на Исуса за Царството небесно предшествуваше проповедта на Иоана за покаянието, което е път към това царство.

* Д-р Дим. Пенев

Св. Григорий Богослов за пастирското служение

Един от първите опити да бъде обосновано и обяснено от повече страни пастирското служение в светлината на св. Писание и Църковното предание намираме в съчиненията на св. Григорий Богослов: „Защитно слово за бягството в Понт“. Него св. Григорий произнесъл през 361 година — после той го разширил. В това слово, оправдавайки отказа си да поеме тежкия кръст на епископското служение, той с неподражаемо изкуство изобразява високото достоинство и неизброимите трудности на свещенството. Заедно с това той рисува и образа на идеалния християнски душепастир. Това слово на св. Григорий Богослов вдъхновило по-късно св. Иоан Златоуст да напише своя знаменит трактат „За свещенството“. Последните две съчинения пък послужили като извор и образец за „Пастирското правило“ на св. Григорий Двоеслов.

Според св. Григорий Богослов в Църквата Христова има особено служение — свещенството. То не произхожда от човеци или ангели. Сам Бог е установил, щото едни чрез слово и дело да бъдат насочвани към своя дълг, като си остават пасоми, а други, които стоят по-горе от последните по добродетел и близост до Бога, да

бъдат като пастири и учители за съзиждане на Църквата (ср. Евр. 5:1—4; Еф. 4:11—12).

В Църквата, като общество от вярващи в Христа, мнозина, като грешат, се отклоняват от истинския път към спасението. Кой би благовестил светото Божие слово и извършвал евхаристийните тайни, ако не би имало пастири (ср. Ос. 3:4)?

Велико, възвишено и свето е служението на пастиря. Всички човешки служения се съсредоточават малко или много върху земното, временното. Само служението на Христовия пастир, съществуващо и действащо на земята, прониква с действието си в небесата и вечността. Като преподава нетленните и божествени благодатни дарове, то ражда за небето и вечния живот. „Затова — казва св. Григорий Богослов — пастирят, като служи, стои с ангелите, славослови с архангелите, възнася жертви в небесния жертвеник, свещенослужествува с Христа, възстановява образа Божи, гради за небесния свят и като се обожествява сам, обожествява и другите“. Не заради това ли той се боял да приеме сана на свещенството и казвал, че сами се осъждат онези, които смятат, че пастирството е средство за пре-

питаване, а не служение, което е необикновено, велико и с неземан характер? Свещеникът е вестител на Господа Вседържителя (Мал. 2:6). Той е посредник, служител и сътрудник на Бога. Ако Оза е трябвало да умре затова, че само се допрял до ковчеза Господен; ако същото се случило с жителите на Ветсамиса, които само погледнали на него; ако смърт е заплашвала дори животните, приближаващи се към свещената планина, то какви пък трябва да бъдат тия, които се удостояват да се представят пред Господа подобно на ангелите, да се разпореждат с Божиите тайни и да подготвят за небето?

„Свещенството — според св. Григорий Богослов — е дело за чисти ръце и светли души“. Всеки, който се готви да учи другите на добродетел, сам трябва да благоухае с балсама на добродетелен живот, за да привлече сърцата на вярващите. Опитът учи, че подчинените приемат по-бързо и по-леко пороците на началника си, отколкото добродетелите му. „Затова трябва да се пазим да не попаднем под пословицата: „Заемаме се да лекуваме другите, а сами сме покрити с рани“. . . Ръка, която иска да чисти, сама трябва да бъде чиста“. Лошият и съблазнителен живот на пастиря смущава християнските сърца и е язва за Христовото стадо. Затова св. Григорий Богослов казва, че който живее лошо, обикновено го презират, а на когото презират делата, презират и проповедта му. „Аз не мисля, че Господ търпи по-големи оскръблени от някой друг, както от свещениците-съблазнители“. Св. Григорий Богослов се срамувал от тези, които с неомити ръце и нечисти души се захващат за най-светото дело и преди да са станали достойни да пристъпят към свещенството, се втурват в светилището, притискат се и се блъскат около св. Трапеза. Спасителните слова на Христовите апостоли се разпространявали не по-малко и чрез техния живот. Историята говори, че Христовата църква всякога е побеждавала враговете си не само с истинската вяра, но и с чистотата и светостта на живота на пастирите и членовете си.

Пастирството е тежък и труден подвиг. Не е все едно да бъде човек пастир на стадо и пастир на човеци. „Да ръководиш човека, най-хитрото и коварно живо същество, е наистина **изкуство на изкуствата и наука на науките**. За да бъде едновременно учител, лекар и водач на пасомите си, душепастирят трябва да бъде украсен със знания, умение, мъдрост и такт. Да взема върху си труда да учи другите, когато сам не се е научил достатъчно, е свойствено само на крайно неразумен и дързък човек. Като сравнява душепастирското лекуване на душите с обикновеното лекуване на телата, св. Григорий Богослов ни представя колко по-трудно е първото. Сам Пастирначалникът, който дойде от любов към грешното човечество (Ис. 61:1—2; Лук. 4:18—19), възлага на Своите служители и сътрудници — душепастирите да търсят (ср. Лук. 15:8; Мат. 9:9; 10:10) и намерят погиналото и болното и да го укрепят и лекуват (Иез. 34:16). Колко много грижи и труд полага душепастирят, докато направи божествената по произход и естество душа да стане ръководителка на тялото! Душепастирското лекуване и грижи изцяло се отнасят към

спотаеното в сърцето на човека (1 Петр. 3:11). Душепастирската борба е с врага, който воюва у човека и който за оръжие против него използва самия него. Често, колкото повече душепастирят проявява старание, за да открие болестта, толкова повече човеките правят усилия да избегнат лекуването. Колко по-трудно е на душепастиря да озари умовете, да затрогне сърцата и насочи волюта на човеци с различна възраст и способности със светлината на Божието слово! У когото обаче сърцето не е пламнало от чистите Божии слова; у когото трепетната любов и ревност по Христа и Неговото дело не е стихийна сила, способна да го вдъхновява в подвига му за спасението на човека, този не е достоен и способен да вземе върху си тежкия кръст Христов. Само въоръжен със силата на евангелската любов, душепастирят ще може с изкуство и мъдрост, подобно на добър художник, да изобразява добродетели върху загрубялата човешка душа и като приятел на евангелския Младоженец — Исуса Христа — да бъде мъдър водач на невестата — Неговата Църква. „Такива мисли — казва св. Григорий Богослов — не ме оставят ден и нощ; затова необходимо е преди всичко самият аз да се очистя, след това да очистивам други; да се умъдря, след това да умъдрявам; да стана като светлина, след това да просвещавам; да се приближа към Бога, след това да привеждам други към Него; да се осветя, след това да осветявам“. Когато из трънливия си път душепастирят се изправи пред непреодолими трудности, той трябва да съживява и засилва ревността си, като отправя духа си към Пастирначалника — Исуса Христа — и на Него да възлага надеждите си.

Голяма и страшна е отговорността на пастирите пред Бога. Недостойните св. Григорий Богослов укорява, понеже „мляко ядат, обличат се във вълна, заколват тлъстото (Иез. 34:3—4) или продават светинята и казват: „Благословен да бъде Господ, аз разбогатях“ (Зах. 11:5). Срещу тях той отправя думите на Господа Пастирначалника: „Змии рожби ехидни, водачи слепи, които комаря прежеждате, а камилата поглъщате, гробници отвътре пълни с нечистота, а отгоре добре украсени“ (Мат. 23:24—33). „Горко на пастирите, които разпъждат и погубват овците на Моего паство“ (Иер. 23:1). „Проклет да е всеки, който върши с немара делото на Бога“ (Иез. 33:10). Истинския пастир, „който ръководи с молитви, пътеводи със слова и утвърждава с дух, Бог поради Своята справедливост възнаграждава, понеже се на Него уповава и на Него възлага всичките си надежди“. Св. Григорий Богослов ни дава не само учение за пастирството, но ни сочи и жив образ на идеален душепастир — св. ап. Павел.

Св. Григорий Богослов е велик не само като пастиролог. Неговият живот като чудна призма в пълнота и красота пречупва осветения от повеленията на Христа Спасителя образ на „Добрния пастир“ От неговите слова и пастирски дела като от богата съкровищница всеки ревностен душепастир с духовна наслада може да черпи всичко необходимо за изпълнение на пастирското си служение.

П. п. Радославов

БОРБА ЗА ТРАЕН МИР

Св. Василий Велики за мира

Четвъртият век след Христа е забележителна епоха както в политическо, така и в църковно отношение. И в държавата и в Църквата владеели несъгласия, раздори и размирици, при които се праховали несметни богатства, разрушавали се вековни културни ценности, хабело се ценно време, проливали се човешка кръв. По всички обширни граници на Римската империя бушуваха нестихващи пожари на жестоки войни, а вътре в пределите на империята върлуваха метежи и междуособици. В църковно отношение четвъртият век бил епоха, към която напълно могат да бъдат отнесени думите на св. Кирил Иерусалимски за състоянието на Църквата: епископи въстават против епископи, духовенство против духовенство, миряни против миряни, при което работата достига до кръвопролития.

В това тревожно, смутно и размирно време обаче Християнската църква излъчила из своята среда бележити църковни иерарси с изключителни природни дарования, с блестящо образование и високоморален живот. Те се борили за мир в държавата и Църквата. Поради тази си дейност те с еднакво право могат и трябва да бъдат причислени не само към лика на светците, но и към малкия брой най-велики миротворци в историята на цялото човечество. Към тях принадлежи св. Василий Велики (329—379). Той сам изпитал върху себе си отровното острие на неприязънта, враждата и борбата. Цялото семейство, в което се родил св. Василий Велики, било подложено на жестоко и продължително преследване заради християнската му вяра. То дало от своята среда редица мъченици, а дядото и бабата на св. Василий Велики в продължение на цели седем години трябвало да се укриват в дивите лесове на Понт от свирепите гонители на Християнската църква. В едно писмо до некесарийските клирици св. Василий Велики направо пише, че „всички до един последвали този, който започнал война против него“, и че против него се водила „необяснима и непримирима война“. Това му дало възможност не само чрез великите истини на Христовото нравствено учение, но и чрез горчив личен опит да познае безмерната религиозна, нравствена и обществена ценност на мира, за да бъде и наш вдъхновен учител по миролюбие и миротворство.

Св. Василий Велики е такъв учител не само чрез своите вдълбочени тълкувания на християнските истини и блестящи слова, но и чрез своя личен пример. Вследствие на арианските хитрини и насилия появили се раздори между някои епископи, и мнозина членове на Православната църква отпаднали от нея. Св. Василий Велики полагал всички старания за възвръщане на мир в Църквата и за възвръщане към нея на колебаещите се и на отпадналите от нея нейни все още духовно живи членове. В тази си миротворска дейност той дори правел редица незначителни отстъпки на отклонилите се в някои еретически заблуждения, като разбира се никак не на-

рушавал догматите на православната вяра. В това отношение той се намирал в пълно съгласие със самоотвержения поборник на православната вяра — св. Атанасий Велики, който считал за безумие да се допусна „две четвърти от света да бъдат разпокъсвани от разногласия заради срички“. Търпимостта, която св. Василий Велики проявявал към слабите и колебаещите се във вярата и към отпадналите от православията в интересите на цялостта и единството на Църквата и на мира в нея, предизвикала неоснователни подозрения у някои ригористически настроени епископи и монаси. Това никак не поколебало великия светител, защото той знаел, че Господ е Бог на мира и че Той желае навсякъде по света да има мир и най-вече в светата Църква. Св. Василий Велики проявявал не по-малко усърдие да примири враждуващите помежду си епископи. Особено енергични и настойчиви били опитите на св. Василий Велики да възстанови единството и мира на Антиохийската църква, където по това време имало трима враждуващи помежду си патриарси: един ариански и двама православни. Тази миротворска дейност често пъти доставяла на св. Василий Велики големи огорчения. Все пак той никога не се отказвал да служи на делото на мира, защото то е свето и се извършва по Божия поръка. Може да се каже, че в онова време само св. Василий Велики бил най-последователен и неуморим борец против разделението в Църквата, а също така искрен и усърден деец за възстановяване на нарушеното единство, за постигане на разбирателство и за възвръщане на мир в Църквата. Миротворската дейност на св. Василий Велики въпреки някои явни несполуки се увенчала с успех и не закъсняла да принесе богатите плодове на мира.

Св. Амфилохий, епископ Иконийски и съвременник на св. Василий Велики, казва, че този велик мъж принадлежи не само на Кесарийската църква, на която бил светител, и бил полезен не само през своето време, не само на съплеменниците си, но принадлежи на цялата Църква, на всички страни и градове на вселената и е принесъл и принася полза на всички люде и за християните винаги е бил и ще бъде най-спасителен учител. Този велик стълб на Православната църква и вселенски отец и учител да призовем за наш наставник при разкриване на възвишените истини на християнската вяра за мира и при изпълняване на нашия нравствен дълг и на нашето християнско призвание да бъдем активни борци против избухването на нова световна война и за запазването и укрепването на световния мир.

Св. Василий Велики напълно в духа на цялото Христово учение и в съгласие с изискванията на общочовешката съвест счита войната за голямо зло. Но как да се обясни съществуването на това зло в един свят, който е сътворен само от всеблаг по природа Бог? Някои съвременници на св. Василий Велики търсели отговор на то-

зи въпрос в две посоки: или Бог не е единственият Творец на света, или Той не е всеблаг. Св. Василий Велики изтъква несъстоятелността както на едното, така и на другото твърдение. Бог е Един и сам; Той е Творец на света. Също така Бог е всеблаг и поради това Той не е виновник на злото в света, а оттук и на войните. Грехът се появи в света вследствие на злоупотребата с великия дар на свободата. Оттук вече произлизат всички злини, между които и войната. Как тогава да си обясним — възразявали на св. Василий Велики — божественото откровение, предадено ни чрез устата на прор. Исаия, където Господ казва: „Аз създавам светлината и творя тъмнината, правя мир и причинявам бедствия“ (Ис. 45:7)? Нали и прор. Михай казва, че „слезе от Господа злочестие към портите иерусалимски“ (Мих. 1:12)! Не по-малко категорично се изразява в това отношение прор. Амос, като казва, че в град не става злополука, която да не е допуснал Господ (Ам. 3:6). А във великата песен на Моисей Господ казва: „Вижте сега, (вижте), че това съм аз и няма Бог освен Мене: аз убивам и съживявам, аз рая и аз цера“ (Вт. 32:39). Не следва ли оттук, че войната е пожелана от Бога, че тя съществува в света по Божия воля и че всички нейни бедствия ни се изпращат от Бога?

Св. Василий Велики чрез проникновено тълкуване на посочените текстове от Св. Писание доказва, че Бог в никой случай не може да замисли, а камо ли да създаде зло. Чрез устата на прор. Исаия Господ казва, че твори мир и причинява бедствия. Самопонятно и напълно разбрано е Бог да твори мир, да е извор на мир и на благата на мирния живот. Бог твори мир особено у човека, като чрез добро учение умиротворява ума му и усмирява страстите, които въстават против душата му. А когато Господ казва: „Причинявам бедствия“, това значи, че Той преобразява злото по такъв начин, че то да престане да бъде зло и да приеме в себе си своиствата на доброто. Въз основа на това следва да заключим, че Господ винаги твори мир, като за това използва в някаква мярка и злото, което хората поради злоупотребата със свободата си извършват. Бог твори мир и чрез преобразяването на злото, чрез превръщането на злото в нещо сравнително добро.

Тук под думата „мир“ може да се разбира освобождаването от войни, а бедствията могат да означават трудностите, които съпровождат воюващите: далечните походи, изнурителните трудове, бденията, безпокойствата, изпотяването, раните, убийствата, завладяването на градове, поробванията, отвеждането в плен, жалкият вид на пленените и въобще всички печални последици на войните. Не може да се отрече, че такива бедствия хората заслужено получават и че в тях се проявява праведният Божи съд, когато те се отдават на грехове, потъват в пороци и извършват престъпления. Чрез войните ние си навличаме справедливи наказания за своето робство на злото. Нима някой съвестен човек би поискал Содом да не би бил изгорен след беззаконните му дела или Иерусалим да не би бил разрушен и храмът опустошен след ужасното вилнеене на

юдите против Господа? Но как по друг начин би подхождало да се извърши това, ако не чрез ръцете на римляните, на които предали нашия Господ враговете на живота си — юдите? Поради това справедливостта понякога изисква, злото, което се поражда от войната, да бъде изпращано на заслужилите го.

Другите, приведени по-горе изрази от Св. Писание в подкрепа на лъжливата теза, че Бог е първоизворът на злото и първопричинителят на войните, според св. Василий Велики трябва да бъдат разбирани в същия смисъл. С оглед на нашата задача тук заслужава по-особено внимание изразът: „Аз убивам и съживявам“. В него е вложен освен педагогически смисъл — за назидаване чрез страх — още и висш смисъл. Когато Господ говори: „Аз убивам“, с това Той иска да каже, че убива греха, а не грешника, когото чрез убиването на греха в него съживява за правдата. Ап. Павел бе посочил, че в каквато мярка „външният ни човек тлее“, в такава мярка „вътрешният от ден на ден се подновява“ (2 Кор. 4:16). Поради това този текст не трябва да разбираме в смисъла, че Бог едно убива, а друго оживотворява, а че едно и също нещо оживотворява с това, с което го убива: умъртвява се грехът, за да живее правдата. За постигането на тази възвишена цел Бог си служи и с бедствията, защото телесните страдания и външните наслади съществуват за обуздаване на греха. Въз основа на това ние следва да заключим, че Бог унищожава злото, което не е от него. Същинското зло е грехът; той е злото, което най-много заслужава това наименование, а той зависи от нашата свободна воля; от самите нас зависи да избягваме порока или да бъдем порочни.

Щом войната е последица от греха и наказание за него, ние можем да се борим ефикасно против нея и да въдворяваме мир между хората и народите, като изкореняваме греха — първопричината и постоянния извор на всяко размирие и на произтичащите от него бедствия. Тази борба е възвишена и благородна; тя трябва да бъде жизнена задача на всеки човек. За нейното осъществяване ние имаме велик помощник — Бога, Който чрез Своята промислителна дейност, чрез Своята благодат и особено чрез вечната учителска, изкупителна и обновителна дейност на Своя въплотен Единороден Син всестранно ни съдействува. Още при пророческите обещания за идването на божествения Спасител Бог Го обрисова чрез устата на прор. Исаия като унищожител на войната и като създател на мир без предел. Въз основа на Неговата изкупителна и миротворска дейност в края на краищата „всяка войнишка обувка във време на война и дреха, обаяна с кръв, ще бъде предадена на изгаряне, за храна на огъня“ (Ис. 9:5). Вследствие на това въплотеният Единороден Божий Син, Господ Исус Христос, ще бъде наречен между другото с името „Княз на мира“, защото Той ще бъде свършен Миротворец. Чрез делото на въплотения Си Единороден Син Бог-Отец е благоволил „да примири със Себе Си всичко, било земно, било небесно“ (Кол. 1:20). Мирът, който Христос ще донесе на света и чрез който ще иска да го умиротвори, не ще има предел — Неговият „мир без край ще расте“ (Ис. 9:7). Сам

Христос посочва защо този мир ще бъде без предел, като казва, че Той дава мир не така, както светът дава (Иоан. 14:27). Христовият мир е без предел, защото той не е земно и човешко дело, а е небесен и божествен дар. Ако Христовият мир е небесен и божествен дар, всеки, който го приеме и го спазва, ще живее вечно и непрестанно ще се наслаждава на неговите блага. Соломоновият мир се прострял само върху определено число години. Мирът, даряван от Господа, пък се простира върху всички векове, понеже е безкраен и безпределен. На Господа всичко ще се покори, всичко ще признае Неговото владичество. И когато „бъде Бог всичко у всички“ (1 Кор. 15:28), тогава всички в мирно съгласие ще славословят Бога.

Христовият мир е дар небесен и божествен. Все пак той се получава и в него се преуспява чрез лично желание и усърдие. Поради това св. Василий Велики твърди, че само чрез братска любов към другите люде и чрез старания според мярката на силите ни да пребиваваме в мир с всички ние можем достойно да се наричаме последовници на Христа.

Обаче не е достатъчно само ние да се намираме в мир с людетe и Бога. Християнският дълг изисква да убеждаваме и другите да живеят в мир помежду си и с Христа. Не е достатъчно за християнина сам да бъде миролюбив и да живее в мир; той свръх това трябва да бъде и миротворец, да създава мир там, гдето той е застрашен или нарушен, понеже „блажени миротворците, защото те ще се нарекат синове Божии“ (Мат. 5:9).

Д-р Ив. Г. Панчовски

ИЗ ЖИВОТА НА ЕПАРХИИТЕ

Старозагорска епархия. Архипастирска духовна сента.
— Пълен с Божия благодат и небесно благословение за възприемчивото християнско сърце е началният месец от новата година. В молитвената огърлица на този месец ярко блести с духовния чар на дивна неземна красота светлината от бисерите на двата големи Господски празника — Рождество Христово и Богоявление. А около тях се редят още колко други чудни, свети дни, чието духовно уханье внася в нас аромата на молитвено настроение и благочестив размисъл.

През тези дни душата ни чувствава потреба от тих пристан, където, отпочинала от земната умора, в Божия храм, при тишина и духовно углъбнение, тя чака да бъде нахранена с хляба на **Небесната истина**. През тези дни човешкото сърце е наистина като разорана, добре подготвена за сента почва, върху която трябва да бъдат хвърлени семената на Божиното слово.

Негово Високопреосвещенство св. Старозагорският митрополит Климент познава вече като добър духовен сеяч от дългогодишен архипастирски опит духовния глад на човешкото сърце за Исусовото слово. Затова през всички дни от м. януари Епархийският архиепископ гледаше да бъде между епархиите си, за да служи и благоговестува, а също и да даде отечески внушения на всички работници на Господния виноград, за да бъде използвано най-добре благоприятното време за духовен посев.

Служебно възпрепятствуван да бъде на нова година в престолния си град, Кириархът нареди след св. Божествена литургия да се отслужи в катедралния храм „Св. Вм. Димитрий“, Стара Загора, молебен от о. протосингела на св. митрополита неромонах Панкратий и градския свещенически клир. Пред пълния с богомолци храм о. Панкратий произнесе в края на св. Литургия слово за настро-

ението, което трябва да възпламени сърцето на верните в Господа при срещата ни с родилния се Спасител. След молебена о. протосингелът приветствува клира и народа с настъпилата нова година, като предаде и благопожеланията на Епархийския архиепископ за мирен, плодотворен и благословен духовен живот през настоящето лято Господне.

На 6 януари Негово Високопреосвещенство св. Старозагорският митрополит Климент се черкува на царските часове и св. Василева литургия в катедралния храм на престолния си град. Той взе живо участие в пение и четене при клироса. На другия ден, 7 януари, Рождество Христово, дядо Климент отслужи св. Литургия в катедралата. След св. служба той произнесе слово.

Същият ден след службата Негово Високопреосвещенство, по установена вече традиция, и тая година внесе радост в сърцата на децата на свещенослужители и служещи при митрополита, като устрои **Коледно дърво**. Тая радост с нетърпение се очакваше от малките. Дни наред децата се подготвяха с песнички и декламации за той тържествен коледен момент. И наистина мило и драго ставаше човеку, когато слушаше звъндливите трепетки детски гласчета, които весело чурулихаха около грейналото в сребристо примамен блясък и белота коледно дръвче. Малкият Красмир благодари от името на децата на архиепископа за голямото внимание, което всяка година той им оказва на той ден. Високопреосвещеният домакин отговори, като между другото каза: ... „Радостта, която ни е събрала тук, иде от големия днешен празник — Рождението на Исуса. Тая радост е като слънцето: вечно греет“. ... В края на милото Коледно тържество дядо Климент поднесе подаръци на всички деца.

На 8 януари архиепископът служи в храма „Св. Богородица“, гр. Стара Загора. Пред пълния с богомолци храм той произнесе слово за празника. На 9 януари митрополитът служи в храма „Св. Троица“, Стара Загора. Тук произнесе слово за дивния подвиг, вяра и християнско мъжество на Първомъченика св. архидякона Стефана. На 14 януари Негово Високопреосвещенство отслужи св. Василева литургия в храма „Св. Николай“, Стара Загора, и произнесе слово за живота и делото на великия светец Василий. На 15 януари — св. Силвестър — архиепископът служи в храма „Свети Архангели“ в гр. Чирпан. Тоя ден се тачи особено от земеделските стопани в малкия градец. На той ден, както и в миналите години, така и сега, тия стопани чакаха с нетърпение своя ахрипастир. Пред пълната с богомолци църква митрополитът каза възторжена проповед. На 18 януари Негово Високопреосвещенство отслужи великото водосвещение в катедралния храм „Св. Вм. Димитрий“, Стара Загора; и поръси богомолците. На 19 януари той служи в храма на китното средногорско село Турия, Казанлъшко. В той край населението е запазило благочестието и вярата си на завидна духовна висота. Християните с рядка духовна радост срещнаха посещенияето на архиепископа. След св. Литургия дядо Климент отслужи великото водосвещение на брега на близката река. Всички селяни се бяха стекли на това място и в молитвено настроение следяха хвърлянето на св. кръст във водата. Архиепископът произнесе слово за празника пред множеството богомолци. След обяд той направи посещение в домовете на благочестиви семейства. На 20 януари митрополитът служи в храма „Св. Иоан Предтеча“ в Казанлък. Тук той спря вниманието на благочестивото изпълнение върху живота и покаяната проповед на св. Иоана. На 22 януари Негово Високопреосвещенство посети гр. Нова Загора, където служи и проповеда в храма „Св. Параскева“.

На 24 януари Негово Високопреосвещенство разпореди да бъдат призвани архиепископите намесници и епархийските съветници на инструктивна конференция в епархийския център. Дни преди конференцията бе изброена програма, която, в три отдела: първия — богослужение и просвета, втория — имоти и издръжка на Църквата и третия — администрация, изразяваше архипастирската загриженост и обич на митрополита към просветното и стопанско дело в епархията. Между другото на тая конференция Негово Високопреосвещенство каза: ... „Въпросите на енорийската църква трябва да излезат от рамките на свещеническото сърце и ум и да станат въпроси в цялостния духовен живот на енориящите при храма. Тежестта на църковния живот е падала само върху енорийския свещеник, а някак си християните са били държавни на страни. Животът на Църквата не е тъй близък до сърцето на нашите пасомни. Не е тъй обаче в живота на Руската

православна църква, а също и в църковния живот и у други страни". По-нататък той даде ценни указания за работата на отците-изповедници. Засегна също и метода за водене катехизическите беседи. Спря вниманието на отците и по въпроса за раздвижването на личната и общо-църковна библиотека сред кръга на енорияшите. Говори върху църковните дамски хорчета, които са — каза той — „безспорно голяма радостна проява“. В началото на лятото той обеща да се състои епархийски преглед на всички дамски хорчета. Епархийският архиерей говори също за предстоящ курс на пресвитерите, които, като първи помощници на свещеника, са и първите двигатели в духовния живот на енорията. Все в тоя дух на съживяване енорийския живот митрополитът набеляза да бъдат поканени сказчици в близко време. По-нататък той спря вниманието на отците и върху стопанисването на църковните имоти, както и по въпросите, свързани с издръжката на Църквата. Накрая хвърли поглед и върху администрацията на енорийския свещеник.

Цялата конференция мина под знака на отеческа загриженост на архиерея за добро и съвместно вършене на делото Божие от страна на енорийския свещенослужител.

На 26 януари Кириархът свика енорийските свещеници от Стара Загора, пред които засега въпросите от предната конференция. На 30 и 31 януари дядо Климент служи в с. с. Търничене и Тулово, Казанлъшко, като в края произнесе слова за съответните празници и даде отечески напътствия на енорийските свещеници.

Януарската архипастирска духовна сента в Старозагорска епархия приключи с благословението на Негово Високопреосвещенство да бъдат свикани в шестте духовни околии на епархията свещенически конференции в началото на м. февруари т. г. за подкрепа делото на световното движение за мир.

На състоялата се свещеническа конференция в гр. Стара Загора, която мина под евангелския девиз „и на земи мир“, енорийското свещенство от цялата околия спонтанно изяви волята си да се моли и работи за мирен, братолюбив и благословен живот между всички люде на земния шар.

Прот. Анг. Дандов

Из живота на Неврокопската епархия. — През първите два месеца на 1956 година Негово Високопреосвещенство Неврокопският митрополит Пимен направи редица посещения в пределите на епархията, които се оказаха твърде благоприятни и полезни за църковно-нравственото въздигане на клира и на православното изпълнение.

На 6 януари 1956 митрополит Пимен се черкува в Благоевградския храм „Въведение Богородично“, като взе участие в четенето на царските часове. След службата дядо Пимен говори за рождението на Божествения вилемски Младенец.

На 7 януари той отслужи св. Литургия в същия храм при стечение на много ярващи, след което прочете Синопалното рождествено послание до православните християни. На втория ден на Коледа, неделя, пак в същия храм, митрополит Пимен отслужи св. Литургия и произнесе слово за Рождество Христово.

На 9 януари Негово Високопреосвещенство митрополит Пимен посети с. Симитли, Благоевградско, где отслужи Божествена св. литургия. След отпуст дядо Пимен каза слово за мъченическия подвиг на св. архидякон Стефан.

На 14 януари митрополит Пимен посети град Сандански и отслужи св. Василева литургия в тамошния старинен храм „Св. св. Козма и Дамьян“. Храмът бе изпълнен с богомолци. Дядо Пимен произнесе слово за живота и дейността на великия църковен отец и учител — св. Василий.

На 15 януари, неделя пред Просвещение, митрополит Пимен посети за първи път с. Дамяница, Санданска околия, тържествено посрещнат на края на селото от клир и голямо множество селяни. Бяха казани приветствени речи от митрополита и енорийския свещеник, след което в литийн ход всички се отправиха към храма, където бе отслужена св. Литургия. Дядо Пимен произнесе вдъхновена проповед на тема: „Пригответе пътя на Господа“.

На 18 януари дядо Пимен отслужи св. Василева литургия и извърши Великото водоосвещение в престолния си град — храма „Въведение Богородично“.

На 19 януари — Богоявление — митрополит Пимен служи пак в катедралния си храм в Благоевград. С внушителна лития той стигна на брега на р. Бистрица, где

то, след Водоосвещението, което стана на моста, хвърли св. Кръст във водите на реката.

На 20 януари — Ивановден — митрополит Пимен посети за първи път с. Микрево, Санданска духовна околия. И тук той бе радушно посрещнат, след което в храма „Св. вклм. Георги“, който се бе изпълнил с богомолци, бе отслужена Архиерейска св. литургия. Дядо Пимен произнесе вдъхновено слово на тема: „Какво излязохте да видите?“

На 22 януари, неделя, митрополит Пимен посети Рилската св. обител, където и служи св. Литургия.

На 29 януари, неделя, дядо Пимен посети с. Бистрица, Благоевградско, където отслужи в храма на „Св. вклм. Георги“ Божествена св. литургия. Там той произнесе проповед на тема: „За благодарността“.

На 30 януари, деня на св. Антоний Велики, митрополит Пимен посети св. обител на Рилския чудотворец. Там той отслужи св. Литургия в храма „Рождество св. Иоана Предтеча“, где подир службата произнесе слово: „Духовната радост в подвига“.

Съгласно нарежданията на Св. Синод през м. февруари 1956 година в Неврокопската епархия се проведеха 5 околийски свещенически конференции, посветени на мира. Тези конференции имаха голям успех и допринесоха твърде много за утвърждаването на делото на мира.

На 2 февруари, в деня на св. преподобни Евтимий Търновски, Високопреосвещения митрополит Пимен отслужи в Благоевградската църква „Въведение Богородично“ Съборна св. литургия. В службата взеха участие дванадесет души свещеници. Хубава проповед произнесе свещеник Методий Волев. Подир службата, на 10 часа, в салона на митрополията, митрополит Пимен откри определената свещеническа конференция за мира и направи обстоен доклад на тема: „Ролята на Църквата в борбата за мир“. Проведеното събрание има голям успех. Митрополит Пимен бе прекъсван на няколко пъти и бурно аплодиран.

На 4 февруари, в деня на св. ап. Тимотей, митрополит Пимен посети гр. Сандански и в съслужение с десет души свещеници той отслужи св. Литургия в новия храм „Св. вклм. Георги“. Подир службата хубава проповед произнесе свещ. Георги Ашиков. След това, на 10 часа, в салона на архиерейското наместничество се състоя свещеническа конференция, също посветена на мира. Докладчик бе митрополит Пимен. Той произнесе реферат на тема: „Енорийският свещеник и борбата за мир в последните дни“. И тази конференция бе едно голямо църковно тържество за град Сандански. Митрополитът бе предмет на голямо внимание и редица негови изказвания бяха последвани от продължителни ръкоплекания.

На 5 февруари, неделя, митрополитът посети за първи път село Марикостиново, Петричка духовна околия. Там, в църквата „Всех Светих“, той отслужи св. Литургия. Митрополит Пимен служи в вдъхновение и произнесе слово: „Прогледай: твоята вяра те спаси!“

На 7 февруари, деня на св. Григория Богослов, митрополит Пимен посети гр. Петрич и в старата църква „Успение Богородично“ отслужи св. Литургия. Подир службата дядо Пимен с голяма богословска ерудиция произнесе слово за живота и дейността на св. Григория. На 10 часа, в салона на храма, бе проведена свещеническа конференция, също така посветена на мира. Доклад направи митрополит Пимен. Той говори на тема: „Мирът и моите впечатления от Световното събрание във Финландия“.

Останалите две конференции на мира се проведеха под председателството на протосингела на св. митрополия.

На 2 февруари в с. Добринище, Разложко, след Божествената служба, всички свещеници от Разложка околия, събрани в енорийския дом, изслушаха доклад за мира, изнесен от протосингела, на тема: „Какво ни веща новата атомна ера и мястото на българския енорийски свещеник в полето на мира“.

На 4 февруари бе проведена такава конференция в гр. Гоце Делчев. Доклад изнесе протосингелът, иеромонах Синесий, на тема: „Църквата и мира“.

На 12 и 15 февруари митрополит Пимен бе в престолния си град. И в двата дни той служи в катедралния храм. В деня на св. Три Светители митрополит Пимен произнесе проповед на тема: „Образите на Трите Светители“. На празника Сретение Господне той произнесе вдъхновена проповед: „Ще срещнем Господа“.

На 26 февруари — неделя на Митаря и Фарисея — Негово Високопреосвещенство посети село Покровник и извърши св. служба. Митрополитът произнесе слово на тема: „Гордост и смирение“.

Негово Високопреосвещенство митрополит Пимен на 1 февруари 1956 взе участие в опелото на свещеник Михаил п. Димитров, бивш енорийски свещеник на с. Бистрица, Благоевградско, който бе погребан в църковния двор на храма „Св. влм. Георги“ в с. Бистрица. Надгробно слово произнесе митрополит Пимен: „Той беше мъж, иерей, с красиви дела“. На погребението присъстваха множество почитатели и близки на покойника.

На 9 февруари 1956 Негово Високопреосвещенство митрополит Пимен посети повторно гр. Петрич, за да извърши опелото на починалия пенсионер — ставрофорния свещеноиконом Георги Попов, който склопи очи на 76 години. Покойният бе дългогодишен архиерейски наместник в градовете Демир Хисар и Петрич. На опелото, което се извърши в храма „Успение Богородично“ в гр. Петрич и в което взеха участие 14 души свещеници от града и околния, присъстваха много почитатели и близки на покойника. Митрополит Пимент каза надгробно слово: „Блажени яже избрал и приял еси, Господи“.

М. К.

ЦЪРКОВНА И ОБЩЕСТВЕНА ЛЕТОПИС

Патриарх Кирил — член на Националния комитет на историците в България. — По почин на Института за българска история при БАН на 2 март 1956 се състоя национална конференция на историците в България. Пред делегатите на конференцията проф. Димитър Косев направи доклад за работата на десетия международен конгрес на историците, състоял се през септември 1955 година в Рим.

Делегатите на учредителната конференция избраха национален комитет на историците в България. За председател на комитета бе избран проф. Димитър Косев, за подпредседатели — проф. Христо Христов, проф. Петър Георгиев и проф. Александър Бурмов и за секретар — проф. Христо Гандев. В състава на бюрото на комитета бяха избрани: акад. Михаил Димитров, акад. Гавриил Кацаров, акад. Иван Снегаров, акад. Кръстю Миятев, проф. Жак Натан и проф. Всеволод Николаев. Членове на комитета са акад. Тодор Павлов, акад. Стоян Романски, акад. Димитър Дечев, Негово Светейшество Българският патриарх Кирил, проф. Туше Влахов, проф. Васил Карамихов, проф. Иван Дуйчев, генерал-майор Щерю Атанасов и др.

Благодарност на пловдивски граждани-евреи към Негово Светейшество. — През лятото на 1943 година, когато хитлеристките армии търпяха поражения по всички бойни фронтове, особено от Съветската армия, политическите ръководители на фашистка Германия изливаха нечовешката си злоба над покорените народи, плениците и евреите. През тази година бяха събрани всички евреи от Гърция, Македония и Беломорието и изпратени по немските концентрационни лагери в Полша и Германия, откъдето никой не се завърна.

Чрез свои ордия у нас немците поискаха събирането и изпращането в тези места на смъртта и на всички български евреи и те щяха да осъществят пъклените си замисли, ако в онзи трагичен момент не се издигна авторитетният глас на

Българската православна църква чрез устата на Българския патриарх Кирил, тогава Пловдивски митрополит, който стресна тогавашните власти и спаси от явна гибел българските евреи.

Следната телеграма е израз на жива благодарност към Негово Светейшество от страна на пловдивските евреи, защото от Пловдив прозвуча някога гласът му в защита на българските евреи:

София, Негово Светейшество патриарх Кирил.

Признателни пловдивски евреи, събрани в Синагогата да празнуват чудното избавление от фашисткия терор и унищожение, постигнато благодарение на Бога, на българския народ и на вашето благородно и енергично застъпничество, молим да се молителствувате, щото Бог Вседържител да ви дари много години живот и крепко здраве, за да ръководите светлата Българска църква в полза на родината.

Пловдивски израилтянски духовен съвет,
Секретар: Исак Б. Мордохай.

Патриаршеско посещение в Духовната семинария в Черепиш. — Софийската духовна семинария бе удостоена с високо внимание от страна на нашата върховна църковна управа. На 8 т. м. бяха нейни гости Негово Светейшество Кирил, Патриарх български, Председателят на Комитета при Министерския съвет по въпросите за Българската православна църква и другите изповедания г. М. Кючюков и членовете на Св. Синод Високопреосвещените митрополити Врачански Паисий, Варненски и Преславски Йосиф, Ловчански Филарет и Старозагорски Климент. Те дойдоха на инспекторско посещение в семинарията. Високите гости бяха дочакани и посрещнати извън семинарията от цялото преподавателско тяло, начело с ректора Преосвещения Смоленски епископ Тихон, от всички ученици и от административния персонал. При пристигането им семинарският хор изпълни многолетствие за Негово Светейшество и за Св. Синод. Негово Светейшество благослови всички посрещачи и след това се отправи заедно с другите гости за семинарския храм. Отслужен бе благодарствен молебен. След изпълнените многолетствия за Негово Светейшество, за Св. Синод и за целия български народ Светейшият патриарх Кирил отправи към учители и ученици топли отечески слова, в които изрази радостта на върховната църковна управа от непрестанния напредък на семинарията в учебно-възпитателно отношение и изрази надежда, че този напредък ще продължи към още по-големи постижения. Между другото той даде на учениците ценни бащински напътствия и съвети да използват в сериозни занимания всеки час свободно време, което организиранят семинарски пансионски живот задоволително им предоставя, та да се обогатят със солидни знания и култивират в себе си положителни качества на християни и граждани, необходими им като бъдещи служители на църква и народ.

На високоназидателните отечески слова на Негово Светейшество, изслушани с дълбоко внимание, отговори ректорът на семинарията. Той изказа на Негово Светейшество и на Св. Синод топла благодарност за непрестанните им архипастирски грижи към семинарията, поради които тя все по-добре устройва своя живот. Той изтъкна колко много е облекчена семинарията със за-

вършването на няколкото важни мероприятия, започнати през последните години: водопровод, разширяване на помещения, гардеробни и пр., като отбеляза, че всичко това задължава ръководство и преподаватели към още по-усърдни грижи за напредъка на учебно-възпитателното дело в семинарията, а учениците — към по-активно трудолюбие и ученолюбие. Негово Преосвещенство отправи сърдечна благодарност към Председателя на Комитета при Министерския съвет по въпросите за Българската православна църква за неговото посещение в семинарията, при което г. председателят ще се увери, че семинаристите не само получават необходимите за тяхното бъдещо служение като пастири знания, но се и възпитават в добродетели на добри граждани на Народната република България.

След кратка почивка високите гости посетиха всички класове и присъствуваха на учебните занятия. Те изказаха своето задоволство от работата на преподавателите и от отговорите на учениците.

След пладне гостие посетиха св. Черепишка обител и привечер си отпътуваха за столицата, изпратени сърдечно и тържествено. Тяхното посещение ще остане паметно събитие за живота на семинарията през тази учебна година.

В.

Беседи за мира в гр. Горна Оряховица. — В името на най-могъщото хуманно движение на нашето време — „В защита на мира“ се проведоха конференции на 15 и 16 февруари 1956 година в гр. Горна Оряховица.

С благословието на Негово Високопреосвещенство Великотърновския митрополит Софроний, Архиепископският наместник в Горна Оряховица, прот. Петър Вълев, бе поканил известния добър оратор и проповедник от София — архимандрит Стефан, главен редактор на Църковен вестник.

На 15 февруари сутринта при едноцърквие в храма „Св. Богородица“ гостът взе участие в божествената служба, след която произнесе наидателно слово пред множеството посетители.

Същия ден в 5 часа след обед в читалищния салон архимандрит Стефан изнесе беседа: „В защита на мира“ пред гражданството, което се беше стекло масово и с голям интерес изслуша прочувствените му слова.

Негово Високопреосвещенство митрополит Софроний, който бе удостоил беседата с присъствието си, направи изказване и подчерта големия принос на Българската православна църква за делото на мира.

Изказване направи и представителят на Местния комитет за защита на мира.

На другия ден — 16 февруари — се състоя конференция на свещениците от Горнооряховска околия, пред които архимандрит Стефан изнесе беседа на тема: „Мирът и Църквата“. Беседата, въпросите и отговорите, както и изказванията на свещениците на тази конференция бяха единодушен израз на горещата привързаност на свещенството към човеколюбивото движение на нашата епоха — защитата на мира.

Архиепископският наместник, прот. Петър Вълев, изказа голямата благодарност и задоволство към

скъпия гост за неговата готовност да се отзове на поканата и изнесе тъй хубави беседи, които ободряват и окрилят в стремежа към мирно и щастливо бъдеще.

На края бяха изпратени телеграми до Негово Високопреосвещенство митрополит Софроний и до правителството. — **Свещеник Дончо Мичев.**

Панихида за покойния учител в Софийската духовна семинария Ромео Чолаков. — Навършиха три години от преждевременната кончина на Ромео Чолаков, дългогодишен преподавател по български език и литература в Софийската духовна семинария. По този случай на 8 т. м. в семинарския храм се отслужи панихида, извършена от духовните лица в семинарията в Черепиш. На панихидата присъствуваха всички преподаватели, начело с ректора, Преосвещения Смоленский епископ Тихон, учениците-семинаристи, служители и др. Семинарският хор, под диригентството на преподавателя по музика г. Аврам Вачев, изпълни с трогателно умиление заупокойните песнопения, а Високопреподобният архимандрит Мирон говори за покойника. По този начин бе отдадено внимание и почит към светлата памет на Ромео Чолаков, един от заслужилите труженици на учебно-възпитателното дело на Софийската духовна семинария.

В.

Скръбна вест. — Съобщаваме с голяма скръб, че нашата всеобщина съпруга, майка и дъщеря **пресвитера Стоименка п. Иванова Милушева**, родом от с. Доброславци, а живуща в с. Мирояне, Софийско, на 36 години, след дълго и мъчително боледуване предаде Богу дух на 2 март 1956 година.

Бог да я прости! — **От опечалените.**

ВЪНШНИ НОВИНИ

Унгария подпомага щедро църквите в страната. — Унгарският парламент наново е гласувал значителни субсидии за църквите и синагогите в страната, чиято обща сума възлиза на 5.500.000 североамерикански долара. Министерството на култовете, натоварено от правителството да управлява тези фондове, ги разпределя според числената значимост на различните култове. Годишният бюджет на това министерство възлиза на 160.000 североамерикански долара („Сервис екуменик дьо прес е д'енформасион“, № 9, 2 март 1956).

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Слово на Негово Светейшество Българския патриарх Кирил, произнесено в семинарския храм на 8 март 1956 година.
2. Светото православие. — Диякон Радко Поптодоров.
3. Дверите на покаянието. — Д-р Дим. Пенев.
4. Св. Григорий Богослов за пастирското служение. — П. п. Радославов, аспирант.
5. Борба за траен мир: Св. Василий Велики за мира. — Д-р Ив. Г. Панчовски.
6. Из живота на епархиите.
7. Църковна и обществена летопис.
8. Външни новини.